

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameštencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
belo tiskana beseda stane Din 1.— Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda Din 1.— V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 40.

Sreda, 20. maja 1931.

Leto VI.

Mednarodna kon- ferenca dela.

Problem brezposelnosti.

Dne 28. maja t. l. bo otvorjena v
Ženevi 15. mednarodna konferenca
dela.

Bavila se bo z ureditvijo delov-
nega časa v premožovnikih. O tem
predmetu je konferenca že razprav-
ljala, ni pa prišla do sklepa.

Drugo važnejše vprašanje je po-
ročilo ravnatelja Alberta Thomasa
o vprašanju nezaposlenosti in usta-
novitvi evropske borze dela.

Kot nadaljnja točka je določitev
starosti otrok za zaposlitev v nein-
dustrijskih obratih in revizija o noč-
nem ženskem delu.

Letos se bo izvršila tudi volitev
novega upravnega odbora medna-
rodne urada dela.

Teror v Bolgariji.

Poslanca so zaprli in pretepli.

V okolici Sofije so sklicali zem-
ljoradniki shod, na katerem naj bi
govoril poslanec Pelev. Orožniki pa
so Peleva pred shodom zaprli in
v zaporništvu pretepli. Pelev je dobil ta-
ko hude poškodbe, da so ga odpelja-
li v bolnico in je malo upanja, da bi
okreval.

Nemško-avstrijski ca- rinski dogovor

pride pred haaško razsodišče.

Po posvetovanjih med Curtiusom,
Briandom, Hendersonom in Grandi-
jem vedo poročati listi, da pride nem-
ško-avstrijski carinski dogovor pred
haaško razsodišče. Dogovor pride
šele potem meseca septembra pred
Drštvo narodov, da ne bo naprav-
ljal nepotrebnih disonanc.

Pred odstopom Snowdna?

Radi bolezn.

Angleški finančni minister Snow-
den je bolan, kakor smo že poročali.
Boje se, da zaradi svoje bolezni ne
bo mogel opravljati več dolgo fi-
nančnega ministrstva.

Španska razorožuje.

Znižanje vojaškega kadra.

Španski vojni minister sporoča,
da izvede vlada vojaško reformo ter
zniža ob tej priliki stanje vojske na
100.000 mož.

Ameriško delavstvo se upira redukciji plač.

Resna beseda strokovnih organiza-
cij.

Predsednik ameriških strokovnih
organizacij Green izjavlja, da ameri-
ško delavstvo ne bo več mirno spre-
jemalo nadaljnjih redukcij plač.

Ta izjava je tem pomembnejša,
ker je predsednik Zedinjenih držav
Hoover ob začetku gospodarske kri-
ze želel, da naj se zaradi potrebnih
redukcij plač ne pričinja stavk.
Strokovne organizacije so potrpele.
Sedaj, ko pa hočejo kapitalisti iz-
rabljati priliko, je pa tudi potrpež-
ljivosti delavstva konec. Odgovor na
daljnje redukcije mezd bo stavka.

Za slučaj, da se Avstrija odpove
carinski zvezi z Nemčijo, ji Francija
ponuja posojilo.

Enotnost nad vse!

Pred kongresom Splošne delavske zveze Jugoslavije. — Če ni sporazum
mogoč, imamo opraviti z zlohotnim cepljenjem.

Nisem sicer poblaščen, da reagir-
am na glasilo zagrebskega ORS-a,
ki očita Strokovni komisiji za Slo-
venijo, da se vmešava v spor med
ORS-om in URSSJ-om. Smatram pa,
da so na sporu interesirane vse naše
organizacije v državi. V skrbi za de-
lavske interese je Strokovna komisi-
ja bila dolžna, v najvljudnejšem tonu
povedati svoje stališče ter je ponu-
dila celo posredovanje. Prenizkotno
bi bilo, če bi hoteli še izgubljati be-
sede o tem.

Danes se pobavimo nekoliko s
člankom centralnega tajnika Delav-
skih zbornic s. Živka Topalovića.
Člankar dokazuje, da je s. Korač že
od nekdanj rušil konsolidacijo delav-
skega pokreta, kar tudi mi vemo.
Končno pa stavi s. dr. Topalović dva
predloga, o katerih naj bi se strokov-
ničarji zedinili in rešili pereča vpra-
šanja.

S. Topalović predlaga:

1. Skliče naj se takoj deželni
strokovni kongres, z absolutnim po-
oblastilom, da reši vsa sporna vpra-
šanja glede izgradbe organizacije po-
edinih zvez. Da ne bi bilo strahu za-
radi pravilnosti sestave tega kongre-
sa, naj mešana komisija pregleda do
podrobnosti stanje vsake zveze ter
naj se kongres sestavi absolutno
pravilno in sorazmerno s številom
efektivnega članstva. Sklepom ta-
kega kongresa bi se moral vsakdo
pokoriti. In končno bi bil zadnji čas,
da eminentno politični ljudje prene-
hajo maltretirati strokovne organi-
zacije ter da jim store samo one
usluže, ki jih strokovne organizacije
zahtevajo od njih.

2. Kongres naj svobodno odloči,
da nameštenci Delavskih zbornic ne
morejo biti funkcionarji strokovnih
organizacij. Istotako naj kongres
končno sklepa o našem delu v zbor-
nicah vobče. Zahtevajo naj se volit-
ve v določenem roku. Ako pa bi teh
ne bilo mogoče doseči, naj se opusti
delovanje v zbornicah.

Topalovićeva predloga sta naslo-
njena na osebno borbo, ki jo vodijo
Koračevci proti edinstvu strokovne-
ga pokreta. Strokovni kongres, če
se skliče, bi nedvomno sklenil enot-
nost strokovnih organizacij in pri-
znani organizacijski sistem strokov-
nih zvez. Istotako bi kongres ne ome-
jeval nameštencev Delavskih zbor-
nic vodilnega sodelovanja v strokov-
nem gibanju, ker bi bilo tako omeje-
vanje svobode in sodelovanja glu-
post.

Pravi vzrok borbe proti edinstvu
pa nista ti dve stvari, ki se v borbi
demaško izrabljata. Prvi povod je
dalo omejevanje razmaha svobodnih
strokovnih organizacij. Dva sistema
strokovnih organizacij, to je poklic-
nih sindikatov in mešanih sindikatov,

ki drug drugega ovirata v razmahu,
sta prvotni vzrok. Iz te razlike si-
stemov, ki jo izrablja s. Korač sicer
v druge namene, se je razvila ogab-
na »imperialistična« borba z dema-
goškimi gesli, ki smo jih slišali samo
še v svetovni vojni. In ta gesla slu-
žijo osebnemu kultu ter hočejo od-
vajati delavstvo idejno in praktično
od edinstva. V borbi se uveljavlja
geslo: v dosego namena je dobro
vsako sredstvo.

V resnici bi morale strokovne or-
ganizacije energično obračunati s ta-
kim herostratskim delovanjem. In
lahko bi to storile tudi po predlogih
s. Topalovića. Vendar pa mislim, da
organizirano delavstvo ni krivo temu
razdiralnemu procesu. Dalje so
sporna vprašanja take naravi, da bi
bilo, ne da se prej išče še kakega iz-
hoda, naravnost potrata časa, du-
ševnih in materialnih naporov, če
bi se moral sklicati kongres samo v
ta namen, da razčiščuje razne pod-
losti, ki jih delavski pokret ne bi
smel poznati.

Z ozirom na vse to priobčujem
tu še en predlog, ki mi je bil pred-
ložen. Ta predlog se glasi:

Z ozirom na to, ker se že letos
baje vrši kongres URSSJ-a, naj bi
glavna skupščina ORS-a sklenila,
oziroma se izjavila za naslednje:

Ker so medsebojni spori v stro-
kovnem delavskem pokretu kvarni,
želi glavna skupščina ORS-a, da se
sestavi posebna komisija do desetih
strokovno organiziranih članov ter
reši spor v teku treh mesecev. Orga-
nizacijo in predsedstvo te komisije
naj vodi član delavske strokovne
internacionale, ki ga na povabilo
spornih strank imenuje internaciona-
la.

Komisija naj ima nalogo, doseči
sporazum glede forme organizacij ter
spraviti s sveta vse ono, kar povzro-
ča spore, oziroma dati idejne direk-
tive nadaljnemu organizacijskemu
delu.

Kongres naj se skliče potem, da
bo mogel v resnici manifestirati
edinstvo in vršiti naloge, ki jih de-
lavski pokret ima.

Ta predlog izgleda sicer malen-
kosten, morda celo utopičen. Pre-
pričan pa sem, da je pomemben, ker
v spore delavstvo ni zapleteno, mar-
več le zavlečeno, zapeljano. Delav-
stvo cele države bi pozdravilo tako
uspešno akcijo. Zato priporočam
predvsem ta drugi predlog. Če bi s.
Korač in drugi tega predloga ne ho-
teli sprejeti, potem je jasno, da mo-
rajo svobodne delavske strokovne
organizacije na svojem kongresu po-
vedati končno mnenje v interesu
celotnega strokovnega gibanja v dr-
žavi.

L. J.

Pogajanja avstrijske vlade z državnimi nameštenci.

Ender se pogaja z odsekom petorice uradniških organizacij. — Urad-
nikom se vendarle izplača 1. junija del 13. plače.

Zvezni kancler dr. Ender je po-
vabil ožji odbor uradniških organi-
zacij na razgovor. Vlada bi na vsak
način rada državne finance sanirala
na račun plač državnih uslužbencev
ter železničarjev. Toda to je zelo
trd oreh. Uradniki so dobro organi-
zirani, čeravno so nekoliko razcep-

ljeni, med tem ko so železničarji
naravnost sijajno organizirani in
jih je 80 odstotkov v enotni organi-
zaciji. Vlada se torej pogaja, med
tem pa bo na 1. junija kljub temu
izplačala 30 odstotkov trinajste pla-
če, da ne bo treba iti uradnikom s
praznim žepom na dopust.

Jubilej zmote.

40 letnica enciklike »Rerum nova-
rum«.

Jako avtoritativen poizkus, kako
bi se delavstvo odtujilo nevarnemu
razrednemu boju, ali celo odtegnilo,
je praznoval te dni jubilej. Dne 15.
maja 1891, torej pred štiridesetimi
leti, je papež Leon XIII. izdal poseb-
no encikliko o delavskem vprašanju.
To je: Poglavlar mogočne katoliške
cerkve se je jel baviti s tem, kar
imenujemo v navadnem življenju de-
lavsko vprašanje. Krivično bi pa bilo,
če bi hoteli trditi, da je enciklika
Rerum novarum sad študija cerkve-
nih dostojanstvenikov. Leon XIII. sam
pravi, da je moguški škof Ketteler,
ki je nekoč razpravljaval s Ferdinan-
dom Lassalom, njegov prednik in je
to vprašanje načel, češ, da sredstva
za reševanje in omiljevanje socialne-
ga vprašanja niso prava, ker imajo
namen socialno vprašanje utajiti.
Med sredstvi pa, ki se jih delavstvo
poslužuje, je samopomoč, strokovna
organizacija najvažnejše. Ketteler je
izjavil, da so strokovne organizacije
nesposobne za to nalogo, ker so tuje
kristjanstvu in tvorijo skupnost.

Stremljenje po zvišanju mezde
mora biti v tesnem stiku z religijo in
nравnostjo.

Zato je zametaval strokovne or-
ganizacije ter zahteval in pospeševal
delavska društva, ki naj pod vod-
stvom duhovnikov goje predvsem
versko mišljenje ter obenem tudi
ukrepajo glede izboljšanja delavske-
ga položaja. Z eno besedo: Razredni
boj, kolikor gre za obrambni boj (in
to je od strani delavcev vedno), naj
se ovira in »omiljuje«, dočim se pod-
jetniki za taka naziranja pri svojih
napadalnih bojih niti ne zmenijo.

Načela o krščanski socialni poli-
tiki pa je izrekel z vso avtoriteto naj-
višjega poglavarja cerkve šele Leon
XIII. Zakaj pa je postala rimska ku-
rija pozorna na te stvari? Če se tako
vprašamo, pridemo do zaključka, ki
nam stvar prikaže v drugačni luči.
Predvsem sta vplivala na to akcijo
dva razloga: 1. protestantski nemški
cesar je pričel z modernim gospo-
darskim tonom iskati boljše odnošaje
do delavstva. Meseca februarja 1891
so izšli februarski odloki Viljema II.,
v katerih se je priznala zakonita
enakopravnost delavstva, ki je doslej
ječalo pod izjemnim stanjem. Ob-
enem je obljubil Viljem nadaljevanje
državne socialne politike. To je bila
nevarna konkurenca. Cesarstvo bi
bilo odvzelo papeštvu vpliv nad de-
lavstvom, če bi ga »skušalo socialno
zadovoljiti«. To se pa ni smelo zgo-
diti. In drugič je delovanje strokov-
nih organizacij donosalo delavstvu
že takrat velike koristi, in je cerkev
videla v tem materialno in ne manj
idejno jako nevarno konkurenco.
Strokovne organizacije so vendar de-
lavstvo poučevale, da ne more osta-
ti vedno pri hlapčevstvu in pri ne-
oviranem izkoriščanju, ki bi ju mo-
rali delavci iz krščanske ponižnosti
in skromnosti prenašati kot preizkuš-
njo za oni svet.

Ta opazovanja so se papeževi
kuriji bolj in bolj usiljevala; sklenili
so, delavce obvestiti v slovesni obli-
ki, da novim stvarim (enciklika za-
čenja z »rerum novarum«, nove stva-
ri) tudi posvečajo pozornost in ne
mirujejo. Toda dejanja, ki so jih
vršili, niso bila prav posebno impo-
zantna. Papeževa okrožnica je po-
stala nekakšen cerkveno-sankcioni-
rani program krščansko-socialne po-
litike ter podlaga krščanskim stro-

kovnim organizacijam. In ta program, ta enciklika ostro odklanja socialno-demokratske metode in naziranja, zlasti ker je socializem zasebni lastniki škodljiv, dočim baje tudi delavci streme po lastnini. Gre torej za spravo med privatno lastnino in delavstvom, za temelj cerkvenega naziranja, to je za odpravo razrednega boja. Enciklika naglašala dalje, da naj cerkev predvsem deluje na spravo med bojujočima se razredoma; to naj se vrši s pobijanjem sanj socialistov o enakosti in z oznanjevanjem evangelija. Pri tem naj se ne polemizira, ampak samo poučuje. Duhovništvo bo že samo našlo primerno metodo. Nadalje poudarja okrožnica, da je poučevati podjetnike in delavce o socialnih dolžnostih; te so za delavce zvestoba in pridnost, za delodajalce pa človeško ravnanje z delavci ter skrb za njih duhovno in versko dobro. K temu pripada plačevanje mezde, ki naj ne bo prepričala za treznega in poštenega delavca. In — tretjič — opozarja cerkev na nadaljevanje življenja na onem svetu, zaradi katerega naj bodo delavci zadovoljni in podjetnikom bolj udani. Končno pa hoče cerkev sama lajšati bedo z dejanji milosrčnosti.

Naj že presojamo ta program kakorkoli, vendar ne moremo reči, da je učinkujoč in da bi mogel kdaj prodreti. Poleg tega navaja opomin, da naj bo glavna naloga delavskih društev negovanje religije in npravstvenosti, kar z delavskimi zahtevami nima nič skupnega. Nekoliko težje je navodilo, da naj delavska društva skrbijo za to, »da bodo pravice in dolžnosti delodajalcev soglašale s pravicami in dolžnostmi delavcev.«

Minilo je štirideset let. Delavsko strokovno gibanje se drži svojih idealov, svojih metod in svojih nalog. Prejkoslej gre za obrambo proletarskih interesov. Z uspehom se je gibanje krivim tujim predlogom enciklike uprlo. Tudi postranske in podrepne organizacije, ki se ravnavo po papeževem receptu, morajo že razumeti, da je njih metoda napačna. Pač so marsikje in večkrat slabili delavstvo pri obrambi, ali ob napadu, toda podjetniki niso postali boljši. Predvsem niso opustili svojega razrednega stališča, niso niti v razrednem boju popustili, marveč se ostro njih razrednega boja hujša.

Tako se hujša ta bojevitost podjetnikov, da je neki nadškof jel dvomiti v stalnost kapitalističnega reda, da je jezuitski pater prelomil s kapitalizmom, da torej cerkveni dostojanstveniki zametavajo papeževu spravno taktiko.

In spričo grozovitega razrednega boja, racionalizacije, nezaposlenosti, znižavanja mezd, borbe proti socialni politiki — imajo krščanski ljudje še pogum, slaviti štiridesetletnico te en-

ciklike, ki svari delavstvo, da bi branilo svoje pravice.

Okrožnica Leona XIII. je hotela ustaviti naše gibanje. Uspeha pa ni

Borba proti cerkvi na Španskem.

Stari grehi se maščujejo.

Stoletja je Španija ječala pod gospodarstvom cerkvenega in posvetnega klerikalizma. Veleposest in črna roka sta stoletja vodili vso notranjo in zunanjo politiko Španije. Umor svobodomislega Ferrerja je samo en zgled dolgoletnega in krvavega terorja od srednjega veka pa do današnjih dni. Razumljivo je, da ljudstvo po vseh teh dogodkih sluti in vidi svojega največjega sovražnika v cerkvi, samostanih in veleposestnikih, ki prej o pravicah naroda niso hoteli nikdar nič slišati ter so do danes ohranili na svojih posestvih nekakšen fevdalni sistem, ki je odpravljen že po vsem civiliziranem svetu. Tudi sedemletna diktatura ni imela drugega namena, kakor da ohrani stare privilegije in staro stanje.

Po revoluciji so izbruhnile na dan deloma strasti, deloma pa dolgo tleče sovraštvo španskega naroda napram svojim tlačiteljem. Republikanska vlada, kakor ima resno voljo, da vzdrži red, vendar ne more trenutno ustreči morda upravičenim željam naroda. Prisiljena je z rigoroznimi odredbami vzdrževati mir ter ukrepati marsikaj naglo, kar bi hotela izvesti sukcesivno in v redu, ki je ob tako važnem zgodovinskem dogodku mogoč.

Seveda nosijo veliko krivdo za nemire tudi plemski in cerkveni monarhisti, ki so pričeli propagando proti republikanski vladi zlasti s tem, da apelirajo na volilce, naj ne volijo

imela, zakaj škodo imata cerkev in kapitalizem. Mi pa bomo vztrajali dalje v svojih bojih, v nadi, da zmagamo.

republikansko, ampak monarhistično.

Po raznih delih države prebivalstvo požiga samostane in cerkve, tako na Malagi, v Granadi, Andaluziji in celo v obmejnih mestih, kakor v Algericas, Sanrokve itd. Resnica je sicer, da nemire povzročajo komunisti ter da se dogajajo grozodejstva nad ljudmi, ki beže iz Španije. Toda tega ne bi bilo, če ne bi bil klerikalizem dal prvotnega povoda, vsaj ne v taki meri.

Policija je sicer dala zapreti madridskega predsednika monarhistov bankirja grofa de Camaza v Barceloni, vendar je pa požar že zaneten.

V teh nemirih so tudi delavske strokovne organizacije stavile svoje zahteve. Predvsem naj se izpuste iz zaporov vsi politični jetniki, ki so člani delavske zveze; razpusti naj se meščanska garda ter odpuste vsi meščani, ki jim je poverjena varnostna služba in končno naj se izvede oborožitev naroda. Vse cerkvene osebe naj se izžene in zapleni naj se cerkveno imetje. Odpravi naj se pa tudi obsedno stanje.

Te zahteve je stavilo delavstvo iz enostavnega razloga, ker ne more zaupati meščanstvu, da ne bi pridobitve republike in možnosti napredka preprečilo, kakor se to navadno dogaja ob revolucijah. Delavstvo hoče ohraniti ingerenco na razvoj v državi in je pripravljeno republiko čuvati, kakor je doslej dokazalo že z mnogimi ukrepi v interesu napredka in socialno-političnega razvoja.

Doma in po svetu.

Čudna izjava bivših samostojnih demokratov. Dne 3. maja so se sestali v Belem polju prvaki bivših samostojnih demokratov ter izjavili, da šele sedaj vedo, kaj je zahtevala samostojna demokratska stranka. Vedeli niso niti, da zahtevajo federalistično državo. — To je dokaz, kako so bivše meščanske stranke vodile politiko brez naroda, to je, povsem iz osebnih vidikov ali kot užaljeni politiki. Naravno, da je morala nastati — zmeda.

Za ločene zbornice. V četrtek so imeli ljubljanski obrtniki anketo, na kateri so se odločno izrekli za samostojne obrtniške zbornice. Načrt zakona želi podrediti obrt zbornicam za trgovino in industrijo. Obrtniki pa pravijo, da se bodo lahko tudi sami upravljali.

Boj med ljubljanskim županom in g. Frelihom. Ljubljanski župan dr. Puc polemizira v ljubljanskem dnevniku z znanim Frelihom o mestnem proračunu in o novem tramvaju. Prepričan ni resen. Kdo je g. Frelih, je v Ljubljani že deset let dobro znano. Tudi župan ga je moral poznati. Kako je potem bilo mogoče, da je g. Frelih prišel v občinski svet. Pač pa ni prav, da se župan pri obrambi svojega proračuna sklicuje tudi na »bivše socialiste«. Ni pozabljeno, da je kuluk, ki progresivno najtežje zadeva delavce, v ljubljanskem proračunu naložen na delavce kot dodatni davek in je večina občinske uprave z županom vred odklonila resne predloge, naj bi se, če se kuluk že na vsak način mora uvesti, s tem v zvezi vsaj omilile nekatere občinske

zadeve, ki najbolj obremenjujejo delavce, najemnike in sploh konzumente. Eno resnico je pa župan povedal. Da je namreč delavstvo v ljubljanski občinski upravi najslabše zastopano. Pa tudi ta konstatacija je brez vrednosti. Kdo je odgovoren za to, da so bili vsi izvoljeni predstavniki delavstva izločeni iz občinske uprave?

Profesor Života Milojković se oglašaja. Gospod profesor se je tudi oglašil k zagrebškemu sporu v strokovnih organizacijah. Milojković napada nas, ker hočemo posredovati ter zagovarjati spor. Za nas je pa ravno to dokaz, da delamo prav, ker nas Milojković graja. Profesor nas hoče poučevati o dobrih oblikah strokovne organizacije z namenom, da podpira rušenje enotnosti. Delavstvo takih diletantov ali sportnikov ne potrebuje, ker si hoče samo ustvarjati oblike enotnih strokovnih organizacij.

Nova papeževa okrožnica. Ob 40-letnici Leonove okrožnice »Rerum novarum« je izdal tudi Pij XI. posebno okrožnico z naslovom »Quadragesima annus«. V prvem delu govori okrožnica o vsebini enciklike »Rerum novarum«, v drugem delu o razmerju med kapitalom in delavstvom in pravični razdelitvi sadov skupnih naporov. V tretjem delu govori o gospodarskem sistemu, ki se mora reformirati, ne pa izpremeniti. Reforme naj bodo take, da bodo imele pravičnost za podlago. — Kapitalizem sam od sebe v tej smeri ne bo delal, ker je sam sebi namen, ne pa človeški družbi, to je, človeštvu.

Fašisti pretepli komponista Toscaninija. Svetovno slavni italijanski dirigent mojster Arturo Toscanini, bi bil imel v petek v Bologni dirigirati dva koncerta, katerih bi se bila udeležila tudi dva ministra fašistične vlade. Pred začetkom koncerta so fašistične oblasti zahtevale od dirigenta, da mora igrati fašistično himno »Giovinezza«, kar pa je Toscanini odločno odklonil, češ, da v umetnosti ne spada politika. Vsled tega sta oba navzoča ministra odpovedala poset, fašisti pa so starega umetnika na najbolj surov način pretepli. Tolkli so ga s pestmi v obraz. Posledica bo, da bo Toscanini za stalno zapustil Italijo.

Poruhru grozi velika rudarska stavka. Zveza lastnikov rudnikov je odpovedala rudarjem kolektivno pogodbo z namero reducirati plače, na kar pa rudarji niso voljni pristati. Radi tega grozi izbruhniti stavka. V konfliktu je prizadetih 300.000 rudarjev.

Tomaž Mann je predaval v Parizu. Tomaž Mann, nemški učenjak, je predaval v Parizu o svobodi in plemstvu, o Goetheju ter Schillerju in o Tolstojem ter Dostojevskemu. Pred predavanjem pa je Mann izrazil upanje in željo, da bo skoraj Zedinjena Evropa splošna domovina in da se bo v tej veliki domovini morala diktatura neumnosti ter malenkosti umakniti vladni razuma ter velikopoteznosti. Tem besedam je sledilo viharo ploskanje.

Predsednik španske republike se je pri papeževem nunciju opravičil radi zadnjih napadov na cerkve in samostane. Povzročena škoda se čeni na 300 milijonov pezov. Republikanci slej ko prej odločno zahtevajo, da se imajo vsi redovniki, zlasti pa jezuiti, katerim očitajo, da so bili najzvestejši podporniki diktatorja Prima de Rivere, iz Španije izgnati.

Krvave egiptovske volitve: 24 mrtvih in 180 ranjenih. Pri volitvah, ki so se vršile v četrtek, 14. t. m., v Egiptu, je bilo 24 oseb ubitih in 180 ranjenih. Med ranjenimi se nahaja tudi 30 policistov.

Žensko delo v Sovjetski Uniji. Mednarodni urad dela v Ženevi izdaja informativno revijo »Industrial and Labour Information« (XXXVIII, 3.), iz katere je razvidno, da v sovjetski Rusiji, v nasprotju z zapadnimi državami, občutno primanjkuje delovnih moči. To dejstvo je vzrok, da se sovjetske oblasti prav posebno zanimajo za izrabo ženskih delovnih moči. Petletni industrijaliza-

Cvetko Kristan:

Robert Owen, Rochdale in konzumno združništvo danes.

Ko so te dni otvorili v Rochdalu muzej tamošnjim ustanoviteljem konzumno-združnega gibanja, ko se bliža 160-letnica rojstva »očeta« združništva Roberta Owna in ko dandanašnja kriza svetovne produkcije vsled svoje anarhije povzroča tako in toliko gorja, ne bo neprimerno, ako se spomnimo na današnji delavski praznik ciljev in stremeljenj za gospodarsko osamosvojitve delovnega ljudstva.

Napoleonske vojne so povzročile bedo po Evropi, stroji so začeli izpodrivati ročno delo, Amerika se je začela osamosvojevati in beda ter pomanjkanje, pa tudi že delna brezposelnost, sta grozili ljudstvu, ko je Robert Owen (1771—1858) v začetku novega (19.) stoletja prizemil tovarne svojege tasta. 14 do 15-urno delo, bore plače, slabe higijske razmere, slabe stanovanjske razmere delavcev in njih naraščajoča beda so pač napravile iz čuvstvenega in že od mladosti k nekaki mističnosti nagnjenega velikega industrijalca Roberta Owna za socialističnega utopista. Praktično je začel izvajati svoja načela: dal je delavcem, v onih časih, ko se je povsod njih položaj slabšal, boljše mezde, skrajšal jim je delovni čas, uredil je socialno skrbstvo za svoje delavce, upeljal higijske naprave v svoji tovarni, sezidal celo hiše in šole za svoje delavstvo, tako da je postal New Lanark sedež njegovih tovarn. Meka tedanjega delavstva, in tudi groza njegovih sovražnikov-podjetnikov. »Kako bomo osvobodjenega delavca obvladali?«, je vprašal neki podjetnik na takem obisku Owna. Ali Owen ni odnehal, svoje

lokalne uredbe je hotel posplošiti, hotel je za nje celo doseči zakonito podlago in zakonito obveznost. Ali stroji so pač odvzeli ljudem kruh in da te ljudi nastani in zaposli, je pač poizkusil Owen uvesti v Ameriki zadržno-komunistično naselbino in tam nastaniti ljudi, ki bi se zanj priglasili. Prevelik idealist in premajhen praktik pač ni pomislil, da je vsaka zadeva odvisna od ljudi, ki jo vodijo in za katere se vodi. Ni pomislil, da kriminalni tipi, zlobnani iz vseh koncev sveta, niso primerni za tak poizkus, in seveda po nekaj letih je ta poizkus v Novi Harmoniji propadel in stal Owen precejšen del njegovega premoženja. Owen ni obupal in da delavcem nudi možnost boljše izrabe njih mezd, je sam otvoril prvi podjetniški konzum, nakupoval za delavstvo blago na debelo in ga oddajal po lastnih cenah dalje. Celo doplačeval je pri tem. (Kaka razlika: danes so pa podjetniški »konzumi« največja nevarnost za nesvobodo delavstva!) V svojem listu »The Economist« je propagiral tudi ustanavljanje svobodnih konzumnih združenj in pač pripomožek k temu, da so ustanovili stavci v 30. letih minulega stoletja svojo prvo konzumno združenje v Londonu, ki pa ni imela nikakih načel, nikakih posebnih smernic za delovanje, marveč so člani te zadržne hoteli po njej izrabljati le vse ugodnosti, ki jih more nuditi skupni nakup. Še dalje je šel Owen: sam je hotel pripomoči k posredovanju prodaje in nakupov, ustanovil je prvo borzo dela, odn. izdelkov. Banka, ki jo je tudi pridružil tej borzi, je izdajala nakazila, ki so veljala za gotovo število delovnih ur, in ako je prinesel kdo tej borzi v nakup, oz. prodajo kak izdelek, so pridružili ceni surovina za ta izdelek še število delovnih ur, ki so bile porabljene za ta izdelek in cena blaga je bila določena. Ker pa je ta borza sprejemala tudi izdelke, po katerih je bilo

manjše povpraševanje in ker ni mogla zadostiti pač vsem poklicem, ni uspela, in zopet je moral Owen žrtvovati precej premoženja.

Vsi ti poizkusi nam kažejo namen Owna, ki je hotel pomagati delavstvu, ki je hotel reformirati socialni položaj delavstva in ki je pri tem kot prvi zahteval državno pomoč, državno intervencijo in državno zakonodajo. Owen seveda še ni poznal razrednega boja, delal je po nekakih solidarnostnih načelih in seveda ni uspel. Vzburil pa je veliko socialno gibanje in precej utrl pot poznejšemu socialnemu in socialističnemu gibanju, zlasti pa združništvu.

Bilo je nekaj let pozneje po teh Ownovih poizkusih.

Bilo je to leta 1843 v Angliji v Rochdalu, ko je krojač Johann Bent pretepel tkalskega vajenca in je nekaj minut za tem isti Johann Bent stal pred svojo ženo in ji rekel, da ni ničesar prinesel domov, niti penja in tem manj še kak šiling. In ni bilo nič drugega kot dobra volja usode, da se ni njemu zgodilo isto kakor malo preje onemu fantu.

Kakor je pretepel tkalskega vajenca v Rochdalu Johann Bent in je teplo krojača življenje, prav enako je bilo z vsemi malimi ljudmi v deželi, s tkalci in predilničarji, z rudarji in kovači, z njihovimi ženami in tudi z otroci. Glas človečnosti se je dvignil v veliki Britaniji in je zvenel tja preko v Ameriko, da izbrše kupčijo s sužnji in delo sužnje, to sramoto na telesu novega stoletja; v taisti slavni Veliki Britaniji pa so živel ob zelene Irske tja do škotskih gor, ob Kanalu in tam ob neskončnem morju, številni ljudje, ki niso bili prav nič več kot taki sužnji. Sužnji fabriških gospodov, sužnji trgovcev in sužnji novega stroja.

(Dalje prihodnjč.)

cijski načrt predvideva pritegnitev 800.000 žensk v industrijo. Ženske se bodo v večji meri zaposlovali tudi v poljedelstvu, da se bo zamoglo poljedelske delavce prevzeti v industrijo. V industriji se bodo ženske uporabljale izključno v tekstilnih in kovinarskih tovarnah. Prepoved nočnega dela za ženske se v praksi ne rešpektira in delovna komisija je morala večkrat opozarjati na določbo, da se ženske pri posebno težkem delu ne smejo uporabljati. Žensko delo pri železniškem in pomorskem prometu je prepovedano. Tudi pri rudnikih se ženske ne smejo zaposlovati. V vajiških tečajih, tovarniških in tehniških šolah dobivajo ženske strokovno izobrazbo tako, da je točasno že 55% ženskih moči strokovno izobrazbenih. Strokovno izobrazbene dobivajo višjo plačo. Zadnjih pet let so se zaslužki delavk poudvojili.

Služaj Hofrichter na Češkem. Iz Prage poročajo, da je čehoslovaški oficir, podpolkovnik Dvorak, prejel ekspresno pošiljko lepih jabolok. Ko je eno jabolko povžil, se je nezavestno zgrudil. Prepeljali so ga v bolnico, na kar so preiskali jabolka ter ugotovili, da so vsa zastrupljena z arzenom. Domneva se, da je poslal jabolka nek častnik, ki hoče odstraniti Dvoraka, da bi sam avanziral, kot je storil svoječasno znani Hofrichter v Avstriji.

Konzum materinega mleka v Rusiji. Iz Pariza poročajo: »Posledničke Novosti« poročajo o kolektivizaciji materinega mleka. Z ozirom na to, da v Sovjetski Uniji umre 70 do 80 odstotkov dojenčkov vsled umetne hrane, se je odločilo ustanoviti v Moskvi zbirališče za materino mleko od mater, ki imajo mleka odveč, da ga oddajo za one, ki ga imajo premalo. Prva taka zbirališča je bila otvorena leta 1928 in se je pokazal jako dober uspeh. Zato je bilo sklenjeno, da se bo v bližnjem času uredilo več takih zbirališč po vsej državi. V oktobru 1929 je dalo 30 žen 722 litrov mleka. Za liter se je plačalo 5 rubljev, razen tega so dotične žene prejemale večjo kvoto hrane.

Najvišji nebatičnik v New Yorku. V New Yorku so predali te dni prometu najvišji nebatičnik. Ogromno poslopje ima 86 nadstropij in je 382 metrov visoko. Na strehi ima pristajališče za zrakoplove.

Kaj premore delavska solidarnost.

Palača dunajskih natakarijev.

V nedeljo, dne 3. maja se je vršila na Dunaju slavnost, kakršne po vojni na Dunaju niso baš redke, otvoritev nove sedemnadstropne reprezentativne zgradbe, rekli bi prvega delavskega doma organiziranih gostilniških in kavarniških nameštencev, ki šteje v Avstriji 22.000 članov. Pred tremi leti ni bilo še nič. Vodstvo imenovane strokovne organizacije se je posvetovalo, kako priti do lastnega doma in sklep je bil storjen. Vsak član je prispeval tedensko 50 grošev za gradbeni fond; na osebo to ni mnogo, toda za celokupnost to pomeni 11 tisoč šilingov ali 88.000 Din na teden. Čez pol leta se je začelo z gradbo impozantne palače, ki je tem večje pomena, ker so za isto izbrali najlepši prostor, kar ga Dunaj premore, na Karlovem trgu, ki je gotovo silno drag. Stavba je po dveletnem delu sedaj gotova ter na slovesen način izročena svojemu namenu. Niti na zunanji, niti na znotrajni opaziti razkošja, pač pa je, kar se tiče tehnične izvedbe, na višku. Poleg velike dvorane, ki je ena najlepših, kar jih premore Dunaj, je še več manjših, ki bodo služile najrazličnejšim svrham kulturnega in izobraževalnega dela. Predavanja iz ene in dvorane se bo lahko poslušalo v vseh prodornih, ker so isti medsebojno zvezani z zvočniki. V ostalem pa je v hiši koncentrirana tudi bolniška blagajna gostilniških in kavarniških uslužbencev. Poleg 11 ambulanci je celokupno zdravljenje so še vse močnejše naprave, kot kopeli, vodne, solne, električne itd. Rentgenova aparatura je najmodernejša, kakršne nimajo v celji Avstriji. Strokovnjaki pravijo, da bo vse to, s čemer je opremljena ta zgradba, služilo kot vzor za podobne naprave v bodočnosti. Ta palača, na katero smejo biti ponosni ne le oni, ki so jo zgradili s svojimi skromnimi prispevki, temveč ves proletarijat mesta Dunaja in mesto samo kot tako, je zopet jasen dokaz, kaj premore solidarnost.

Novi Dunaj je zopet bogatejši za eno znamenitost, katero si bodo imeli priliko ogledati vsi oni, ki bodo prišli letos na mednarodno delavsko olimpijado. B.

ZASTONJ dobi lahko nov naročnik „Del. politiko“ en mesec na ogled.

Pred 14 dnevi smo priložili našemu listu naročilne karte in propagandni letak, ki je namenjen vsem delavcem in nameščencem, kateri še niso naročeni na

„Delavsko politiko“.

Ob tej priliki smo se obrnili na naše cenj. čitatelje, da nam pri delu za nabiranje naročnikov pomagajo s tem, da izročijo naročilno dopisnico in letak svojim znancem in prijateljem.

Ker poznamo naše naročnike in njih željo, da se »Delavska Politika« čim bolj razširi, smo prepričani, da se bodo našemu pozivu za pridobivanje novih naročnikov radi odzvali.

Delavstvo za enotnost!

Resolucija ruškega delavstva za kongres Spl. delavske zveze.

Resolucija, sprejeta na javni seji podružnice Splošne delavske zveze Jugoslavije v Rušah dne 13. maja 1931: Delavstvo, organizirano v svobodnih strokovnih organizacijah, osobito v Splošni delavski zvezi, najodločneje protestira proti nameri ORSa, da bi se ustanovljale nove sporedne poklicne strokovne zveze v konkurenčnem smislu proti sorodnim svobodnim strokovnim zvezam, ali da bi se kakorkoli hotelo ustanovljati podlaga za novo strokovno centralo svobodnih strokovnih organizacij v državi. Delavstvo bo prejkoslej ostalo zvesto že obstoječi predstavnici naših organizacij v državi in predstavnici naših zvez v Mednarodni strokovni zvezi, to je Ujedinjenemu Radniškemu Sindikalnemu Savezu Jugoslavije, ter bo odločno stremelo za neomajanim edinstvom strokovno organiziranega delavstva. Nadalje protestiramo proti razsipavanju finančnih sredstev ORSa za Radniški Glasnik, ki s svojo famozno pisavo vodi osebno gonjo proti članom ORSa in proti predstavnikom URSSJ. Konstatiramo, da so se v naš savez vsilili parasiti, ki jim manjka ravnotežje in smisel za od ust pritržane članske prispevke. Zahtevamo ukinitvev raznih subvencij, kakor tudi financiranje raznih nepotrebnih sej in uspešnejšo podpiranje brezposelnih sodrugov.

K spremembi pravil predlagamo, da se morajo ustanoviti podobori zveze po banovinah.

Tem odborom se mora dati možnost, da sami vodijo statistiko pripadajočega članstva v dotični banovini, kakor tudi podpiranje brezposelnih, bolnih in potujočih podpor.

V ostalem se pridružujemo predlogu s. Jakomina, objavljenega v 8. številki »Delavca« z dne 25. aprila 1931, z izjemo, da se mora predvideti bojovni fond (15 odst.) nalagati na sedežih banovinskih tajništva.

Drugi delavski prosvetni večer

pridrida v sredo, dne 20. maja t. l., ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani delavsko-železničarsko glasbeno društvo »Zarja« in delavska kulturna zveza »Svoboda«.

Sporod je bogat in pester. Delavska godba »Zarja« bo pod vodstvom kapelnika Dolinarja zaigrala nekaj skladb. Štefka Vukova bo zapela ruske in slovenske pesmi s spremljevanjem klavirja in violončela. — Konservatorist in učitelj glasbene šole delavsko-glasbenega društva »Zarje« bo zaigral na gosli Zajčevu skladbo: Koncert št. 5. Korošec Anton, kovinar in konservatorist za zaigra Pandertovo »Arijo« na pozavno. Dražil pa zaigra na saksofon Rudy Wiedoeffsov »Valse Vanté«. Pri klavirju sta konservatorista D. Santiljeva in Zebri, violončelo igra kons. D. Santel. Konservatorist Drago Burger zapoje 4 pesmi, na klavir ga spremlja konserv. Marijan Lipovšek. Nato sledi predavanje s skloptičnimi slikami o Španiji. To predavanje bo tudi prvo na nov, velik skloptičen aparat, ki ga je te dni prejela Delavska zbornica za svojo dvorano.

Za drugi delavski prosvetni večer vlada že v Ljubljani med delavstvom veliko zanimanje. Vstop prost.

Opozorjamo tudi, da bodo izvajanja programa prenašana po radio-oddajni postaji.

Vabimo vse člane saveza, da se udeležijo z družinami.

Zato smo se odločili pošiljati vsakomur, ki napiše na naročilno dopisnico svoj točni naslov in prilepi na njo znamko za 50 para

„Delavsko politiko“ brezplačno.

mesec dni na ogled.

Opozorite torej svojega znanca ali prijatelja na to ugodnost in mu svetujte, naj se naroči na naš list.

Delavci, delavke, nameščenci! Vaše interese lahko zastopa samo neodvisen delavski list, zato v delavska stanovanja delavski list »Delavsko Politiko«!

Boj proti tuberkulozi

z nezadostnimi sredstvi. — Za tuberkulozne ni prostora niti v bolnicah niti v zdraviliščih.

Protituberkulozna liga objavlja: To, kar se je pri nas dosedaj napravilo v boju zoper tuberkulozo in kar se dela, je le majhna kaplja v morje.

Kake institucije pa imamo pravzaprav v Dravski banovini? Obstojata dva sanatorija s 400 posteljami, katere pa so na razpolago pacientom iz cele države; te postelje so do 3/4 zasedene po pacientih izven Dravske banovine.

V ljubljanski bolnici je kakih 20 postelj v neodgovarjajočih sobah. V mariborski bolnici je pa nekoliko boljše.

V Ljubljani, Mariboru in Celju poslujejo protituberkulozni dispanzerji, ki pa ne morejo nuditi tega, kar bi lahko pri zadostni dotaciji. Ljubljanski dispanzer je pa last OUZD in skrbi samo za obolele člane in svoje, ne more pa po svojem ustroju v smislu zakona skrbeti preventivno in mora mirno gledati, kako se širi tuberkuloza pri sestanovalcih.

Koliko pa je tuberkuloze v Dravski banovini? **Mirno lahko trdimo, da boleha v Dravski banovini na tej bolezni okoli 70.000 oseb. Odprto tuberkulozo pa ima približno 20.000 pacientov, ki stalno ogrožajo svoje sestanovalce. Od teh jih umre 3000 letno.** Večinoma pacienti niso izolirani in so vedno v stiku s sestanovalci, mnogi s tovariši v uradih, s sodelavci v tovarnah; so natakariji, ki strežejo gostom, so prodajalci živil, so služkinje v rodbinah z otroci. **Vsi ti so stalni okuževalci svoje okolice in nemoteno skrbe, da ne izumrje jetika.** Žalibog pa točne in zanesljive statistike nimamo. To je treba brezpogojno ustvariti.

Na podlagi vseh teh strašnih dejstev se je ustanovila Osrednja protituberkulozna liga za Dravsko banovino s sedežem v Ljubljani. V kratkem času se je posrečilo ustanoviti 27 krajevskih lig. Začetek sistematičnega boja proti jetiki je tu; treba bo, da tudi država izdatno podpre to akcijo.

Desinfekcije na deželi.

V protituberkulozni borbi na deželi, po naših vaseh igra veliko vlogo vprašanje razkuževanja jedilne posode in orodja, perila in tal. Razkuževanje s prekuhanjem je težko izvedljivo. V Nemčiji so v te svrhe pričeli uporabljati Chloramin, kateri ima močan razkuževalni učinek, ne škoduje perilu in nima neprijetnega vonja.

Ljubljana.

Redni občni zbor »Cankarjeve družbe« se bo vršil v četrtek, dne 11. junija 1931 ob pol 20. uri (pol 8. uri zvečer) v prostorih Strokovne komisije, Miklošičeva cesta (palača Delavske zbornice). Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora, 2. Poročilo predsednika, tajnika, blagajnika in nadzornega odbora, 3. Volitev novega odbora in nadzorstva, 4. Določitev knjig za leto 1931-32, 5. Razno. — Če ob določeni uri ne bo sklicani

Lepo uspela akademija delavskih kulturnih društev v Mariboru.

Delavska pevška društva »Svoboda«, »Frohsinn«, »Grafika« in pevski odsek pekov so priredila minulo soboto v dvorani »Union« akademijo s sodelovanjem »Glasbenega društva žel. delavcev in uslužbencev«, ki je bila dobro obiskana in je v vsakem oziru lepo uspela.

Glasbeno društvo žel. delavcev in uslužbencev je uvodoma izvajalo E. Griegovo »Poklonitveno koračnico« iz Sigurd Jorsafala in pa uverturo h komični operi »Lepa Galateja« od V. Franc Suppeja, po odmoru pa uverturo k Mozartovi operi »Beg iz Serajla«, dalje »Piccicato polko« od Joh. in Jos. Straussa in pa M. Schönherrijev »Venček jugoslov. koračnice«. Vse komade so izvajali godbeniki pod vodstvom društvenega kapelnika g. Schönherrija s tehnično dovršenostjo.

Skupni moški pevski zbori so s spremljanjem orkestra odpeli »Slava delu«. Moško je zadonela ta delavska pesem iz nadsto grl pevcev-delavcev pod spretnim vodstvom pevovodje g. Nerata ter napravila na poslušalce globok vtis. Sledila so izvajanja posameznih pevskih zborov.

Kot prvi je nastopil mešani zbor pevškega odseka »Svobode« (pevovodja g. Nerat), ki je zapel dve mični kompoziciji »Vabilo« od dr. Gajmira Kreka in pa »Vlak« od Schwaba. Obe pesmi sta bili podani z veliko fineso in prisrčno. Zbor ima dobro solane pevce, posebno izraziti so ženski glasovi, le škoda, da je moški zbor v primeri z ženskimi glasovi nekoliko prešibek.

Pevski odsek pekov je pod vodstvom svojega sivolasega pevovodja g. Füllekrusa prednašal Adamičev »Je pa davi slanta pala« in pa »Schifferlied« od K. Ekarta. Zbor razpolaga z lepim številom pevcev in dobrim glasovnim materialom.

Zivahno in precizno je odigral pod vodstvom s. Premužaka »Tamburaški odsek pekov« koračnico »Zvoki z griča« in pa valček »Pri svitu lune«. Spretna roka kapelnika je v kratkem dosegla pri tem tamburaškem zboru lep napredek in je le želeli, da zbor v tem pravcu vztrajno nadaljuje.

Po odmoru so delavski kolesarji vpriporili piramido na kolesih, ki se jim je izborna posrečila.

Presenetilo je s svojim nastopom delavsko pevsko društvo »Frohsinn« (pevovodja Nerat). Zbora »Na trgu« od V. Mirka in Füllekrusov »Vorfrühling« sta bila podana sigurno in čuvstveno.

Mnogo obeta naš najmlajši pevski zbor »Grafika«, ki je pod vodstvom pevovodje g. Avsenaka nastopil z narodno pesmijo »Ka b' jaz Tebi dau« in s Prelovčevim »Škrjančkom«; slednja pesem je bila izredno dobro prednašana, bariton-solo je s svojim polno donečim in dobro izšolanim glasom naravnost fasciniral poslušalce ter žel obilo priznanja.

Akademija je bila zaključena s pesmijo »Triglav moj dom«, ki jo je spremljal orkester Glasb. društva železničarjev.

Vse priznanje delavskim kulturnim društvom, ki so s to prireditvijo nudili mariborskemu delavstvu mnogo razvedrila in užitka. Ta prireditvev pa je tudi pokazala, da proletarsko kulturno delo vkljub vsemu napreduje, kar naj bo v bodrilo vsem, da vztrajajo in v tem pravcu nadaljujejo za početo delo. J—a.

občni zbor sklepčen, se vrši uro pozneje drug občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih ustanovnikov. — Odbor Cankarjeve družbe.

Ljubljana še nima 60.000 prebivalcev. V ljubljanski mestni občini so našli 59.768 oseb; 28.466 moških in 31.302 ženski. Bahamo se pa, če bi spadali k Ljubljani bližnji okoliški kraji, kakor Moste, Vič-Glince, Gornja Šiška itd., pa bi jih imeli 80.000.

»Prijatelj Prirode« v Ljubljani priredi dne 24. in 25. maja izlet skozi Vintgar—Radovna v Vrata. Odhod v nedeljo, dne 24. maja s turističkim vlakom ob 5.28 uri jutraj. Vozno karto naj kupi vsak do Blejske Dobrave. Potem pojdemo skozi Vintgar v Krnico—Poključko luknjo po dolini Radovne do izvirka iste in nato po dolini Kota v Mojstrano, kjer prenočimo. V ponedeljek, dne 25. maja jutraj pojdemo iz Mojstrane mimo Peričnika in Galerij v Vrata (Aljažev dom) in nazaj. Vozni listek stane do Blejske Dobrave Din 24.50, ki velja tudi za nazaj. Preočišče v Mojstrani smo preskrbeli zelo poceni. Izlet vodi s. Prezelj.

Umrl je v Ljubljani Aleksander Toman, ki se je udeležil upora proti Turčiji v Bosni v letih 1875-76. Pozneje je bival v Ameriki, Angliji in od leta 1909 v Ljubljani. Dopisoval je nekaj tudi našim listom.

Maribor.

Sport, ki ni sport. V petkovi številki prinaša »Jutro« poročilo o četrtkovi mednarodni igri I. S. S. Maribora proti Rapidu iz Celovca. Resnici na ljubo moramo konstatirati, da je poročilo, zlasti pa pasus, da je bil sodnik objektivni in korekten, po vsem neresnično. Nasprotno je res, da je ravno njegova nezmožnost povzročila predčasn odhod Celovčanov z igrišča. Igralec Rapida, ki ju je izključil, se nista tako težko pregrešila, da bi bil primoran uporabiti

tako sankcijo. Kar se pa surovosti tiče, so namreč igralci Maribora ravno toliko krivi, kakor gosti. Pritožbe, ki so jih Celovčani iznesli sodniku, je le-ta zavrnil kot neumestne, rekli bi z izvalnimi opazkami. Tako je n. pr. kapitanu Rapida zabrusil v obraz »Mir fehlt ein Autrichter, wenn sie wollen, stelle ich Sie hinaus«. O Nemecu, ki se nam zdi, da ni domišljav, je pisala kritika, da je sodil v stilu začelnika. Mislimo, da bi ta kvalifikacija bolj pristojala sodniku s te tekme. Namen take kritike je namreč jasen: I. S. S. Maribor hoče zase monopolizirati i nogomet i sojenje. Če se je kdo nedisciplinirano obnašal, je bila to publika. Namesto, da bi se znesla nad sodnikovimi kapricami, nepotrebno zavlačuje igre, psuje goste. Inferiornost Rapida je bila jasna, zmaša Maribora pa sigurna. Čemu tedaj ta slaba reklama za naš sport? Ako bodo začeli Avstrijci kampanjo za bojkot našega sporta, bodo imeli čisto prav. In če se bodo Mariborčani poživljali na gledanje take sportne kulture, bodo imeli tudi prav.

Preložitev trga za seno in slamo v Klavniško ulico. V smislu sklepa mestnega občinskega sveta z dne 27. marca 1931 se z 20. t. m. premesti trg za seno in slamo na prostor ob Klavniški ulici tik mestne šoferske hiše. Seno, slama in poljsko orodje se sme razstavljati in prodajati ob tedenskih tržnih dnevih, t. j. ob sredo in soboto edino le na zgoraj navedenem prostoru. Obiskovalcem trga je na razpolago nova mestna tehnična pri vhodu v mestno klavniško.

Rdeča čepica prometnika mestnega avtobusnega podjetja vzbuja dokaj pozornosti. Zeleti bi pa bilo, da mu mestna občina preskrbi še novo službeno obleko, kajti sedanja je že zelo obrabljena. Oguljena obleka gotovo ne napravi dobrega vtisa na tujce, ki se morajo mnogokrat obračati za pojasnila na tega uslužbenca mestnega avtobusnega podjetja.

Kopališčne cene v mestnem kopališču na Mariborskem otoku. Cene vstopnic:

Kopanje: Din 3.— (za otroke do 10. leta polovica, na vsakega odraslega 1 otrok). **Kabine:** Din 8.—, ob nedeljah in praznikih ter sobotah pop. Din 12.—. **Omarice:** Din 4.—, ob nedeljah in praznikih ter sobotah popoldne Din 6.—. Vstopnice za obisk otoka brez kopanja se s to sezono ukinejo. Kdor hoče v sezoni na otok, mora kupiti vsaj vstopnico za kopanje po Din 3. Občinstvo se posebej opozarja na mesečne bloke, ki vsebujejo 20 izkaznic, katere se morajo izrabiti tekom enega meseca. Pri nakupu teh blokov se dobi pri izkaznicah za kopanje in za omarice 20%, za kabine 10% popusta. Bloki se prodajajo v mestnem knjigovodstvu.

Pisarne, industrijska podjetja, šolska vodstva, kupujte edino v naši papirnici, Slomškov trg 6.

Celje.

Binokostni izlet. »Prijatelj Prirode« priredi za binokostne praznike dvodnevni izlet na Mozirsko planino. Odhod v nedeljo z vlakom ob 7.47 uri do Paške vasi, povratek v ponedeljek ob 6. uri. Vožnja po železnici stane Din 18.—. Zbirališče pred kolodvorom. Vodnik s. Guzej. Člani kakor tudi nečlani se vabijo, da se izleta udeležijo.

Zalog.

Vsakoletni izlet naše podružnice Ujednjenega Saveza železničarjev, ki smo se ga letos udeležili v lepem številu dne 10. t. m., je za nami. Udeležba je bila letos večja kot lansko leto, kajti šli smo v naravo vsi, od tihega fotografa do modrega Maksa in razposajenega Gregorja, pevca Jakca in filozofa in nadziralca. Tudi tarokista Tina in Toneta ni manjkalo. Še mali Cerkničan, debeli premikač in modri Tonče s Podgrajčanom so šli poleg. Vsi smo se drznili tekmovati z ljubljanskim »Prijate-

ljem prirode«. Obžalovanja vreden je bil naš Jaka s svojo »marelo«, ker boljše polovice kakor mi ni imel s seboj. Znanemu sodruhu ljubljanske »Svobode« pa svetujemo, naj nikar ne meri vseh železničarjev po enem kopitu. Železničarja se dobi tudi v naravi in ne samo v »birtiji«. Brez godbe kakor jo imajo navadno ljubljanski železničarji s seboj, se nas je zbralo lepo število na postaji Rakek, od tam pa smo šli peš čez Loško v Cerknico in na Jezero. Kar naenkrat smo se znašli v dveh čolnih, ki sta odplula z nami in našim tovorom po jezerski gladini. Največjo komedijo smo imeli spotoma z lačnimi in žejnimi, prav posebno pa še z Jaketom, kateremu je zlobni Grega — naj ne bo hud, če izdam njegovo ime širši javnosti — skrnil »cekar« z vsemi dobrotami, s katerimi ga je založila njegova skrbna polovica za to dolgo pot. V Cerknici smo odmarali v Zgončevi gostilni, kjer nas je Jaka kot rojak pozdravil s par jedrnatimi besedami in nas nato razvedril tudi s par kupleti. Po isti poti smo je rezali nazaj na Rakek. Na jezo naših mamic so se nekateri izletniki preveč smukali okrog bufeta. Vendar pa je slo vse brez večje nesreče. V Ljubljani smo se vsedli v avto-bus, ki nas je zapeljal v Zalog. Bolj slabe volje je bil naš fotograf, ker se mu je pokvaril aparat. Mračilo se je, ko je Jaka s svojo marelo koračil čez polje, počoč vesel napev. Vsebinsko napeva pa rajši zamolčim, rečem le to, da oženjenega Jakata ne morem postaviti za vzgled.

Prevalje.

To in ono iz našega kota. V nedeljo, 3. maja, je uprizorila naša podružnica na Lešah dve igri: Otroško 3-dejanko »Strin varuh« in 4-dejanko »Divji in nedeljski lovci«. Igrati sta obe dobro uspeli. Le žal, da niso bile za delavstvo primerne. Dobro je uspela tudi igra »Davek na samce«, s katero so gostovali sodruzi iz Me-

žice. Obisk je bil dober. Res je sicer, da so vse prireditve »Svobode« precej dobro obiskane, tudi list »Svoboda« ima mnogo zvestih bralcev, a prave zavednosti vendar še pogrešamo med nami. Mnogo se čita, a na žalost je to le večinoma »šund«. Za dobro knjigo pri nas ni pravega razumevanja, ali pa le prav malo. Vidi se tudi jako malo delavskih listov. Koliko je med nami takih, ki so bili pred in med vojno naročeni na »Arbeiterwille«, a sedaj imajo meščanske liste. Zakaj pa nimajo naročene Delavske politike ali pa Volkstimme, če že tako radi gledajo slike? — Tudi med člani »Svobode« bi bilo treba več zavednosti. Bolje bi bilo, da bi pristopili vsi k strokovni organizaciji. Delavci naj se strokovno organizirajo in naj manj kritizirajo organizacijo, če niti njeni člani niso. Pa tudi članom strokovne organizacije bi priporočali, da bi vsi strogo pazili na to, kaj čitajo njihovi tovariši, delavske liste ali druge, njim nasprotne.

Črna.

Zopet eden. K poročilu »Slovenca« o smrti s. A. Steržeta bi si dovolili sledeče pripombe: Predvsem čudno se nam zdi, da je poročevalec pozabil poročati, da je zapustil nesrečnej sedem malih nepreskrbljenih otrok. Tudi tako brihten je, da ve sigurno, kdo je kriv njegove smrti. Zanimalo bi nas, če si upa tudi z imenom na dan, da mu eventualno žena pred sodnijo lahko dokaže, da je ali lažnivec ali pa zelo slabo poučen o razmerah, ki so vladale v omenjeni družini. Dopisnik v »Slovenca« naravnost trdi, da je žena kriva samomora svojega moža. Takšne specialiste-psihijatre kot je dopisnik pri »Slovenca«, menda najdemo samo še v Črni in nikjer drugod. Preneumno se nam zdi raziskavati vzroke in poučevati »Slovenčevca« dopisnika o njih, vendar pa izjavljamo, da, če si upa omenjeni dopisnik potrditi vsebinsko svojega dopisa, objavljeno dne 8. maja pod naslovom »Zopet eden«, naj pride z imenom na dan. Če si pa tega ne upa, potem pa ni vredno izgubljati besed, ker se je sam zadosti jasno označil in mi Steržetovi tovariši vemo, s kom imamo opravka. — Več delavcev.

Razno.

120 raznih jezikov in narečij se govori v Evropi, od teh je 83 samo v Rusiji. 19 jezikov je, od katerih vsakega govori več kot 5 milijonov ljudi, 37 jezikov ima več kot 1 milijon pripadnikov, 68 jezikov ima nad 100.000 pripadnikov. Od ostalih 52 narečij imajo posamezna komaj po 100 govorečih.

NI POTREBA

skrbeti, kje si boste nabavili **obleke, čevlje, sandale, perilo, klobuke,** ter **vsakdanje potrebščine,** ker kupite iste po zelo solidnih cenah pri

JAKOB LAH, Marlbor, Glavni trg 2.

Oglejte si izložbe in zalogo!

Pristna in zdrava dalmatinska vina, pivo v sodčkih, šunka in klobase, več vrst svežih morskih rib, specijaliteta: ribja salata in marinada.

Vsak ponedeljek ob 19. uri rižot z morskimi raki. Veranda prahu prosta. Priporoča se gostilničar

Josip Povodnik
Maribor, Rotovski trg št. 8

MALA NAZNANILA.

Vsi letni naročniki dobe **zastonj**
14 karatno originalno ameriškansko

zlato nalivno pero

all pa **Kürschnerjev ročni leksikon,** (900 strani, 32 tabel) ali eno **prvovrstno radijsko cev.**

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radio welt«. Naroča se Administration der »Radio welt« Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Usnjate rokavice v veliki izbiri

tu in inozemske **nogavice** po nizkih cenah.

Trgovina z rokavicami in stezniki
Marija Sieber,
Maribor, Glavni trg 14, preje Gosposka 9.

ELEKTROMEHANIČNA DELAVNICA
M. TRABI

Maribor, Vodnikov trg 3, Tel. 2702

Popravi vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Kolesa, otroške vozičke, gramofone in živalne stroje vseh vrst popravlja najceneje meh. del.

Justin Gustinčič

Maribor, Tattenbachova ulica št. 14
Velika zaloga gramofonov in plošč znamke »Columbia« in več drugih znamk.

V tekstilnem bazarju
Vetrinjska ulica št. 15
Maribor

se dobi dobro blago za ženske in otroške obleke po Din 8.—, 10.—, 12.— meter. Oglejte si pred nakupom.

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih.

Priporočam za binokosti

mojo veliko zalogo modernih poletnih klobukov vseh vrst modelov in novodošlih športnih čepic, po vsakovrstnih cenah.

MODNI SALON

M. JAHN

MARIBOR, STOLNA 2

Najbolje si nabavite za birmo ure, zlatino in srebrnino pri MULAVCU, urarju, v Mariboru, Kralja Petra trg (pri mostu). — Oglejte si kvaliteto in ceno.

JAKOB KOVAČ, Celje,

diplom. krojaški salon,

Razlagova ul. 6, blizu Delavske zbornice

priporoča svoje izdelke na mero in sicer vse vrste oblek za gospode, dečke in turiste. **Oglejte si izložbo. Za člane »Prijatelji prirode« 10% popust.**

Moč močne mišice, mirni živci in ravnotežje v organizmu razvijajo v človeku ono samozavest in delavno voljo, ki ga usposablja za izredne napore današnjega načina živovanja. Izrabljene sile se morajo nadomestiti pri telesnih in duševnih naporih. Če natarate svoje ude pred počitkom s par kapljicami pristnega

„Diana“, franc. žganja

si zagotovite mirno in osvežujoče spanje, zbudili se bote zjutraj odpočiti in bodete opravljali lahko in brez utrujenosti svoje delo. Mnogi uživajo v vodo za umivanje in kopanje par žlic „DIANA“ francoskega žganja, kar stori dobrodejen občutek.

Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in boljših trgovinah. Cena: Mala stekla Din 10.—, srednja Din 26.—, velika Din 52.—. Pazite in preprečajte se, da dobite „DIANA“, ker se ponareja!

Pristopajte k zadrugi

„Delavski dom“

r. z. z. o. z. v Mariboru

Pristopnina znaša 5 Din, delež 125 Din. Vsak delavec, delavka naj smatra za svojo dolžnost da bo član te delavske zadruge.

Zbirajte za tiskovni sklad

Litvo se en zvezek!

od Papirnice

Študentske tiskarne

Slomškov trg 6

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon štev. 2324.